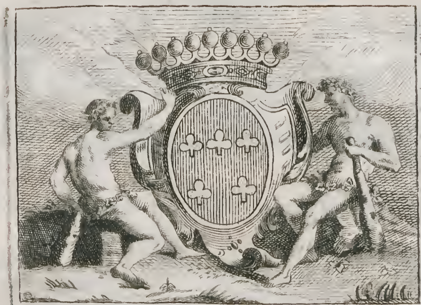


VIGILANTISSIMO
DECANO,
LUDOVICO-PETRO-FELICI-RENATO
LE THIEULLIER.

Hoc Opus, tibi conſecrandum ſuaſit grati ſtudium animi, voluit Collegarum pietas ac reverentia, juſſit Magiſtrorum amor & exiſtimatio. Omnium cordi inhæres, prædicaris ore, oculis arrides. Hæc tua laus : hoc meum incitamentum.

Offerebat humillimus, addictiſſimus
& obſequentiſſimus ſervus,
J. F. J. Roussille de Chamseru,
S. F. M. P. Baccalaureus Emeritus.



QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Martis vigeſimâ-octavâ menſis Aprilis, anno Domini M. DCC. LXXII.

M. LUDOVICO PATHIOT, Doctore Medico, Præſide.

An ad feliciorem citioremque Ulcerum curationem conferat blandior & rarior Medicatio?

I.

1. QUANQUAM ſanguinis genuina mixtio & indoles ita ſunt à Naturâ comparatæ, ut in corruptionem admodùm pronus evadat, nullâ tamen, in corpore vivo, putredinis labe deliqueſcit, quandiù motus diverſi, quibus per vaſorum rapitur ambages, ad ſanitatis normam temperantur.

2. Tunc enim latex ille, dum à corde versùs extremos artus circumagitur, in varios humores cuilibet dicatos viſceri dividendus, organis excretoriis continuo hauſtu ebibendum propinat quidquid adulterum è turbido globulorum vortice calor animalis evolvit. Hìc igitùr motus progreſſivus foràs ejiciendis proſpicit ſordibus, quas motus inteſtinus explicat.

3. Sanguis indè (1. 2.) fluit continuâ expurgatione floridus, & chylo identidèm immixto aliundè dives: affulget indè ſanitas, ſeu mirabilis actionum omnium ad corporis animantis incolumitatem conſpiratio, quæquidem perennat, modò ſanguinis bini motus vi æquali & moderatâ uſquè dirigantur.

4. Si verò, datâ quâcunque causâ, abſit illorum æquabilitas, ſi, exempli gratiâ, liquorem vaſi cuidam irrepentem & ultrà progreſſurum obex obvius arceat, tùm

undis ex adverſo confluentibus turget rivus, intumeſcit vas, intenduntur fibræ, laborant nervi, creſcit calor, adaugetur erethiſmus, exuperat motus inteſtinus, & ſanguis, quem ſero exhauſtum ſpiſſaverant primi caloris inſultus, in putridam colluviem vergit.

5. Sic (4.) ſe habent mille morbi, quibus obruitur humana gens: ſic ſe habet *Ulcus*, cui pertractando ſumus potiſſimùm immoraturi. Adeſt autem id malum *quotiès mollibus inſedit partibus, effluente pure & amiſsâ ſubſtantiâ, ſolutio continui, quæ jampridèm, aut inflicta fuit, aut alio prægreſſo malo ſaltem imminebat.*

6. Hanc paucis haud immeritò definierimus *focum putridum in parte molli exorientem.* Accipienda tamen eſt cum temperamento quodam noſtra aſſertio. *Febrem* inter & *Gangrænam* maximum patet intervallum quod veluti furoris ſui ſedem animalis tenet *putrefactio*: ibi ſexcentas induit larvas, quò certiores ictus inferat: in limine quidem docilis, in medio ſpatio ferox, in limite verò hoſtis infenſiſſimus.

7. Sui ſunt ergo *putrefactioni* gradus diverſi; (6) ſua ſunt etiàm *Ulceribus* diſcrimina, quæ à qualitate *Puris* primario fluere arbitramur. *Pus enim tanquam ſobolem putredo ſibi vindicat.* Triplex ut ipſummet ULCUS diſtinguendum eſt; 1°. *bonum*, ſeu *legitimum*, *laudabile*, &c. 2°. *malum*, ſeu *ichor*, *ſanies*, *ſordes*; &c. 3°. *virulentum* ſeu à pravâ quavis diatheſi ſanguinis progenitum.

8. De tribus hiſce generibus dicemus. Itaque ratione & experimento innixi ad lancem inſtitutæ quæſtionis ponderabimus 1°. quidquid *Ulceri boni moris*, vel *ſimplici* competit, 2°. varias ſpecies *Ulceris ichoroſi*, *ſanioſi*, &c ſeu *mali moris*, 3°. *Ulcus virulentum.*

II.

9. UT primùm animale corpus invadit *putrefactio*, labefactatur ipſiûs intima compages, dehiſcunt elementa hucuſquè cohærentia, & quæ modò ſolida ſtabat moles, in putridam ſaniem undiquè diffluit. Teterrimus hoſtis & mortuo & vivo eamdem ferè minitatur perniciem: iiſdem utiquè debellandus armis, & ab utroque propellendus erit.

10. Verùm diſpari modo pro unoquoque componendus eſt horumce apparatus. Etenim dum ex. gr. *ovilis caruncula* putreſcit, nihil aliud conferre poſſe ad ejus integritatem recuperandam judicamus niſi *vinculum*, quo ſibi invicem impacta concreſcunt, & quo ſoluta deliqueſcunt elementa. (*a*) Si hominem vivum *Putrefactio* laceſſat, idem *vinculum* rumpitur, idem pariter reſtituendum: ſed habenda eſt inſuper ratio *machinationis hydraulicæ* quâ Homo vivit. (*b*).

11. Itaque, quamvis in utroque caſu (10.) medelæ genus idem adhibeatur, (9)

(*a*) Vinculum illud, citrà quod putridâ colliquatione fatiſcunt corpora, *aërem fixum* eſſe cenſuit Celeb. *Macbride.* Hujus opinioni aſſenſum præbuêrunt, arridente *Divionenſi Academiâ* Viri optimæ notæ *de Boiſſieu* & *Bordenave*; denegârunt autem alii, *Venel* Monſpeliis, *de Haen*, in Germaniâ, &c. Inter tantos litem componere non licet: rem noſtram ſolummodò ſpectant innumera experimenta, quibus evidentiùs conſtat præfatum vinculum, ſive ſit *aër fixus*, ſive quid aliud, ſervari & reſtitui poſſe à materiis ſelectis, quæ ideò *antiſepticæ* prædicantur.

(*b*) Vide Clar. *de Boiſſieu*, *Diſſertations ſur les antiſeptiques*, Dijon, 1769 pag. 36.

ita dispensatur in posteriori ut solidorum & fluidorum mutua commercia semper foveat. Quùm enim ab illorum consensu turbato primam originem duxerit *putredo*, (4) ab eodem renovato & firmato pendet omnis *antisepticorum* efficacitas. (1. 2. 3.)

12. Quando igitur, apertis *Abscessibus*, cruento panditur hiatu cavum in quo incarcerabatur purulenta congeries, reliqui *puris* adhuc latitantis crasim optimam ejectionemque congruam obtinebis, si consulas quid valeant solida & fluida partem ulceratam efformantia, quid ferre recusent. Interroganda est obsequiosa parens Natura. Ipsiùs sermo cuilibet attendenti obvius est, si comparatio statuatur *Ulcus* (5) inter & *Solutionem-continui-cum-amissâ-substantiâ*, quæ præcisum membrum subsequitur. Si enim ad hujus sanationem soliùs linamenti sicci rara applicatio Naturæ satis sit, (c) in *Ulcere simplici* certè paulò plus solùm illa exigit.

13. Immò si huic ut illi duntaxat admoveretur linamentum siccum, nullus profectò dubitandi locus est quin Natura, quæ quasi sub umbrâ hospitali delitesceret, quæque cæteroquin sibimetipsi relicta foret, legitimam nihilominùs materiæ purulentæ effusionem propriâ vi perficeret. Id quidem evincit experientia quorumdam, qui hâc methodo simplici *Ulcerum* medicationem longiùs prosequuntur & quandoque feliciter absolvunt.

14. Verùm hoc medendi genere, quamvis illiûs jactitent successus, parùm recreari Naturam haud immeritò affirmaverimus. Ab arte potenti præstantius adjumentum efflagitat. Latet adhuc, ceu doloso cineri suppositus ignis, *inflammatio*, quam erumpens vomica (12.) compressit, non verò extinxit. Ergo rigiditate spasmodicâ jampridèm laborant partis ulceratæ solida : inest aliundè fluidis spissitudo quædam. (4.)

15. Ut laudabilis eveniat *suppuratio*, his temperata systole, illis nativa lenitas tenuitasque restituendæ sunt. Sic vasorum & liquorum ad liberam excretionem exoritur consensus, & status morbosus ad sanum propiùs accedit : hâc solâ conditione Natura sui juris roborisque fit compos : imbellis è contrà remanet quamdiù tumultus invalescit. (4.).

16. Quanta sit artis excellentia quantumque pondus, ut his indicationibus (15.) satisfiat, quis haud præsentit ? Nonne regnum vegetabile nobis indigitat vastum veluti campum, ubi ad metam assequendam mille recluduntur aditus. *Herbæ simplices* genuina fuisse videntur auxilia, quibus *Ulcera* ut *& Vulnera* levaverint pristinæ ætatis Homines. Modò plagam demulcebant succo expresso & instillato ; modò foliis impositis labia fovebant ; modò herbâ ipsâ contusâ dolentes artus circumtegebant : vix exquisitiores plantarum usus novêrunt.

17. Quò longiùs rerum medicarum limites deìn propagavit necessitas artium procreatrix, eò major innotuit utilitas pharmacorum, quæ diutiùs asservari ad usum & in promptu semper haberi possent. Hinc qui rei vulnerariæ operam navârunt, à medicamentis simplicibus, quæ fors objecerat, ad artificiosas devenêre mixtiones, quas ratio dedit. Eidem compositioni immixtæ fuerunt diversarum plantarum diversæ partes ; imò etiàm novum è mineralibus & animalibus accersitum fuit adjutorium.

18. Hæc fuerunt Pharmaciæ traumaticæ rudimenta & incunabula. (17.) Quot &

(c) Vid. acta Academ. Reg. Chirurg. Parif. tom. 4. in-4. pag. 63. & seq.

quantis compositionum proventibus à primâ origine citiùs amplificata fuerit, non mirum videbitur, si illiûs ad fontes uberrimos mentis contemplatio dirigatur. Etenim è triplici Naturæ regno affatìm scaturiunt simplicia, quorum innumeris complexionibus copulationibusque tentatis innumera efficiendi composita pharmaca cuique potestas fuit. Equidem *non fecit cerata, malagmata, emplastra, collyria, antidota parens illa ac divina rerum artifex* (Natura). (*d*) Sed, quidquid exprobret *Plinius*, (*e*) nobis nihilominùs cupiditatem ingenuit hæcce omnia inveniendi, utpotè quæ ad locos, ad tempora, ad partes ipsas tutiùs accommodari valeant. (17.)

19. Quùm igitur è communi latice rivulos quoslibet ad arbitrium deflectere, & consectari omnibus licuerit, in diversis autoribus & hodiè apud nos varietate quâdam *ingredientium* distincta videmus *unguenta*, quæ *suppurationi Ulceris* (12.) promovendæ inserviunt. Attamen vulgatissima in eo congruunt, quod *pinguedinum* & *oleorum* vis nimium laxans additis quamplurimùm *balsamico-aromaticis* obvolvatur.

20. Hæc è medicamentoso membrorum amputatorum apparatu exempsit Celeb. *Pibrac* (*f*), sagacissimâ edoctus observatione ab illorum usu maximam istorum adulterationem emergere. Non verò tantum discrimen collocandum est *Ulcus* inter & præfatum *vulnus-cum-amissâ-substantiâ* (12.), ut prius omninò respuere censeatur blandam medicationem, quam posterius clamat. Carnes utriusque abhorrent tum à torpore, quem inducit intempestiva *pinguedinum & oleorum* perfusio, tum ab irritamento, quod pungentibus *balsamorum* acubus incitatur. (*g*).

21. Ob id solum à vulnere suprà allato (20.) claudicat *Ulcus*, quod aperto *abscessui* superstes adhùc parietum infarctus (14.) aliquid negotii Naturæ facessat. Suas autem vires colligit illa, nec leves dedignatur, quos admovere potest ars amica, stimulos, & ab ipsamet *pinguium & balsamicorum* misturâ elicere, quamdiù ad normam indicationum (15.) dirigitur.

22. In communi praxi duplex circa hæc *unguenta*, (19. 20.) quæ *digestiva* audiunt, abusus irrepsit. Non solùm obruitur *Ulcus* penicillis horum crassitudine nimiâ imbutis, sed & sæpiùs, v. g. bis in die, renovatâ eâdem profusione vellicantur. Non satis est semel telum adegisse acerrimum: citiùs evellitur ut crebris jactibus alia succedant.

23. Prima *unguenti* titillatione corrugantur oscula *pus* stillantia; dein profundiùs impactis *balsamicorum* cuspidibus horret tota *Ulceris* superficies. Hujus irritationem manifestò arguit dolor urens, quo paulò post singulas deligationes conqueruntur ægri. Ab exteriobus fibris, quæ jugiter lacessitæ rupturam minitantur, ad altiores fibras ineluctabilis serpit erethismus: oleum camino addunt numerosissimi particularum *oleoso-spirituosarum* halitus, ob eminentem quâ pollent subtilitatem ac mobilitatem, per minimos poros in intimis parietibus divisi: nova subdunt calcaria solidis nimiùm actuosis, & liquores jam vividiùs exagitatos in motum vehementiorem secum rapiunt.

24. Tunc immutatur primus uredinis sensus, quem *unguentum* recens illinitum (23.)

(*d*) Vid. *Plinii* Hist. Nat. lib. 22. cap. 24.
(*e*) Vid. loc. cit. & lib. 24. cap. 1.
(*f*) Vid. act. Acad. Chirurg. Paris. tom. 4. pag. 68.
(*g*) Vid. loc. cit. act. Acad. Reg. Chir. Paris.

ad exteriora impresserat : fit molestissimus ardor, quem ad interiora secum devehunt, & quasi disseminant acria *balsamorum* effluvia. Reclusum *Ulcus* fœdâ sordet illuvie : in eodem gremio promiscuè nidulantur purulentum cœnum, & *unguenti* exhausti fæces. Vix aliud ab alio distinxeris : ex hoc tabo spargitur odor gravissimus, haud dubium *ingeneratæ corruptionis* signum : (4. 5.) ad superficiem Ulceris fibræ pallidæ & extenuatæ videntur.

25. Detecto *digerentium unguentorum* abusu, (22.) detectis etiàm noxis quas importat, (23. 24.) illa tanquam *putrefacientia* seu *septica* habere licet quandiù, ut mos est, in *Ulceribus* profunduntur. Hanc solam agendi rationem iis tribuere non dubitarunt plurimi, qui diuturnum humoris vitiati fluxum ab ipsis obtinere solebant, nec aliam *suppurationi* tutiorem viam patere suspicabantur. In errorem illos rapuerat vetus consuetudo quâ mens occalluerat : (*h*) nubem pro Junone captabant : abusum rei, non usum, malos effectus, non bonos noverant. Haud immeritò hæc *unguenta* ut *antiseptica* commendavit Clar. *Quesnay* (*i*), quùm potissima pars eorum merè *balsamica* sit, adeòque putredinem potenter arcere valeat.

26. Horum autem *antiseptica* virtus non emicat *in corpore vivo*, nisi manu parcissimâ linamento vel linteolo extendantur. Nullnm sanè dubium est quominùs in iis dispensandis sit modus, certique sint fines, quos ultrà tenacior tetriorque consistit *putrefactio*, nedùm declinet (9. 10. 11.). Qualemcunque enim tibi finxeris illorum præstantiam, contrarios nihilominùs optatis effectus exhibebunt, simul ac nervorum sensum, vasorum contractionem, calorisque gradum nimìs adauxerint. (4.) Si verò illorum vis obtaculi momento (21.) determinetur & Naturæ molimina non exuperet, (15.) tunc ejuscemodi *unguenta* firmando vasorum & liquorum commercio (11.) famulantur, moderatam sinceri *puris* excretionem invitant, ipsique immista à corruptione tutius efficiunt.

27. *Suppurantis* tamen *ulceris* ad perficiendam curationem haud satis est prædictorum medicamentorum vim nocivam infregisse. (26.) Morbus adhuc jubet ut alius extirpetur abusus, ut, nempe, deligationum frequentia (22.) vitetur. Cujus legis necessitatem, faustis suadentibus experimentis, tam fervido arripuerat animo *Cæsar Magatus*, ut amplum opus de eâ conscripserit (*k*). Illudquidem *vulnera* tantummodò spectare videtur. Verùm, teste *Joanne-Bapt. Magato* fratre, feliciter etiam *Ulceribus* solutionem raram adhibuit *Cæsar* (*l*).

28. Ad oblatam methodum ab his ad illa transferendum, aliundè nobis tribuit gravissimam authoritatem *Dionysius-Andræas Sancassanus* qui tanto studio *Cæsaris Magati* vestigia pressit. » Abscessus, *inquit*, qui dici potest sinus absque exitu, quùm se-

(*h*) *Il semble que dans les choses ordinaires l'habitude éloigne l'usage de la reflexion, & que la vue de l'esprit soit moins perçante à proportion de la facilité que les yeux ont d'être frappés des objets avec lesquels ont est le plus familiarisé.* Vid. tom. 4. act. Acad. Reg. Chir. Par. pag. 66.

(*i*) *Traité du la suppuration*, 1749. pag. 226.

(*k*) *Cæsaris Magati* de rarâ vulnerum Medicatione, 2 vol. in-4. Lepf. 1733. ed. Shmidt.

(*l*) Vid. Ad calcem hujusce operis, tractationem *J. B. Magati* fratris, quâ rara vulnerum Medicatio defenditur contrà *Sennertum*. Tom. 2. pag. 600. Consider. 6.

» mel apertus fuit, octo aut decem dierum ſpatio carne completur, dummodò oſſa in- » tegra remaneant. Quantacunque autem ſit illiûs amplitudo, ſemel aut bis, ut ma- » ximè, intra id tempus hunc exſolvere fas eſt..... ſinus, qui eſt Ulcus naturali ſuo » obumbratus tegumento, citrà remedia ſaneſcit; & in promptu venit felix ille even- » tus, ſi, inciſo abſceſſu, coopertus teneatur, rariſque medicationibus recludatur. « (*m*)

29. Talia documenta, licèt paradoxon propè redoleant nobis tamen maximo ſunt pretio, ſimul atque numeris omnibus abſoluta ea inſuſurravit obſervatio, quæ ſola, quùm medicæ res innovandæ ſunt, in conſilium accerſenda eſt. Ut nos ipſi tentavimus, (& cuilibet tentandi conceditur æqua poteſtas,) ſi ſæpiùs ex deligatione retegitur *ſuppurans Ulcus*, copioſior ab eo ſcaturit proventus purulentiarum, ſeu, ut cum antiquis ait *Cæſar Magatus*, excrementorum, longiùſque à *deterſione* declinat *Ulceris* aſpectus. Si rara econtrà ipſi medicatio confertur, parcior ac ſincerior renidet *puris* excretio, vicinioris utiquè ſanationis prænuncia.

30. In tanto effectuum diſcrimine (30.) nihil obſtupeſcet quiſquis adamuſsìm penſitare voluerit quid *Ulceribus* nocivum neceſſariò importet ipſamet eorumdem medicatio. Dum enim faſciæ evolvuntur, ſplenia ſæpiſſimè tabo arefacto hærentia evelluntur, medicamenta priùs impoſita detrahuntur; dum fœdiſſimo pure madens *Ulcus* manibus operantium contrectatur, abſterſionis gratiâ aut linamento ſicco vellicatur, aut aquoſis ab alto inſperſis, ut multi ſolent, percellitur, tandemque novis unguentis, penicillis & novâ deligatione obruitur; dum vicinæ partes quarum ſenſus è morbo, ut plurimùm, exquiſitior eſt, hiſce omnibus commotionibus laborant; fieri non poteſt quin denuò exacerbetur phlogoſis quam in parietibus ſuis jamdudùm conceptam *Ulcus* continet. (14.) Tunc humores ad inchoatam adulterationem properant: (4.) Jam turgidiora vaſa ampliùs adhùc infarciuntur, &, furente Naturâ, excrementorum ſubita proluvies erumpit.

31. Quæ cum ità ſint, (30.) *Sancaſſani* conſilia prudentiæ potiùs quàm temeritatis & audaciæ plena judicaveris. Ne dubites igitur ea tantillùm ſaltèm periclitari. Quid times *Ulceris* primâ vice cooperti novam deligationem in craſtinum diem rejicere, tertiam in quartum, quartam in ſeptimum, &c. Per intervalla tibi præſtò ſunt ad obfirmandum animum fauſtus præcedentis medicationis eventus, reſponſa ægrotantis de præſenti valetudine interrogati, exploratus pulſu cordis & arteriarum, aliiſque ſignis *practicis* functionum ſtatus, & *ſi anceps fueris*, aliqua parte lintea ſubmove, aut etiam *Ulcus detege; unicâ enim detectione cautus exiſtens parùm oberis.* (*n*).

32. Ubi hæc omnia voto competunt, crede Naturam *Ulceri*, licèt pridèm medica-

(*m*) Vid. *Dion. And. Sancaſſani aforiſmi della cura delle ferite*, &c. Cent. 4. §. 26. 27. Hoc opus in ſuam Bibliothecam Chirurgicam tranſtulit *Mangetus.* Vid. vol. 4. litter. U.

(*n*) Vid. *Cæſ. Magati* tom. 1. pag. 241. cap. 39. Poſtquàm explicuit quomodo cognoſcamus vulneris ſtatum dum linteis tegitur, hæc ad dit: » Denique nihil mali unquam vulneri ſuperveniet quod peritum & oculatum medicum lateat; & ſi anceps fueris, quia nondum » artem hanc probè ſis aſſecutus, vulnus detege; unicâ enim detectione cautus exiſtens » parùm oberis. «

rum

tum fuerit, jugiter invigilare, & ab ipſiſmet tegumentis, quæ rarò depellit Ars amica, maximam efficientiam mutuari. Ab omni externâ offenſione tuta fovetur medicamine, quod exudato *puri antiſeptica* principia ad longum tempus fæneratur. (26.) Quamvis enim ex utriûſque mixturâ particulæ volatiles *oleoſo-ſpirituoſæ* promptiùs evaneſcant, & in intimos parietes caloris ope reſorbeantur ſolidis occurrentibus lenem ſtimulum & fluidis tenuitatem conciliaturæ, nihilominùs perſtant unguenti *reſinoſo-gummeæ & reſinoſæ fæces* in quibus firmior & vegetior vis *antiſeptica* recumbit. (*o*) Tardiùs ad interiora reſolvuntur, utpotè quæ propriâ ſyncriſi fixiores ſint; diutiùs ergo *puri condiendo* proſpiciunt.

33. Illud exinde fit (32.) *Balſamum* quoddam blandioris & tutioris commatis; quod quidem *pus* adhuc latitans ad ſe nativâ cognatione allicit. Ad margines aliquantulùm hinc & inde exundat; ibi novum munus *defenſivi* æquè ſalubris ac ſimplicis adimplet. Continuò etiàm parumper imminuitur, ſive in exiles vaporis halitus abeat, ſive à linteis cooperientibus exſugatur, ſive, fortaſſe quoad potiſſimam partem, abſorbentibus vaſculis intrà corpus ad excernendorum maſſam revehatur.

34. Cæterùm exſoluto *Ulcere* paululum ac laudabile roſeis inſidet carnibus. Illarum munditiam ſatis ergò providit Natura, nec ullam à Chirurgo manuariam expurgationem poſtulant. Remoto medicamento novum illicò ſuccedit : ambientis aëris inſultus quam citiſſimè præpediuntur : pauciores ſunt partis ægrotantis commotiones; ſicque per optima medicatio conficitur. (29.)

I I I.

35. QUO pacto cùm curatur *ſuppurans Ulcus*, (26. 27.) ipſiùs *deterſionem* ſeu *mundificationem* vix notabile quiddam eſſe putaveris; adeò facilis & expedita fluit. Ex unâquâque medicamentoſi apparatûs renovatione rubor nudatarum carnium renidet æquabilior, ſive priſtinum robur recuperaverint fibræ ab exordio morbi extenuatæ, ſive prorsùs effœtæ & à vivis ſepoſitæ *puri* immiſceantur. Magis ac magis, ob reſeratas obſtructiones, reſidere videtur inflatio labiorum *Ulceris* & partium quæ ipſi adjacent. Hæc omnia in cavum purulentum procliviora fiunt & ad ejus libellam mox reſponſura ſunt. *Ulcus* ſensìm *impletur* ut dixêre veteres; ejuſdemque *conſolidatio* quaſi improviſa jam inſtat.

36. Tanta celeritate (35.) ſuum ſtadium non emetitur morbus, ſi juxtà vulgarem conſuetudinem curetur. Ex abuſibus recenſitis (22.) eò magis ſpectabile fit *deterſionis* tempus, quò magis operoſa eſt. Qui piger humor in parte quâdam corporis animalis diutiùs ſtagnat, ille fibrarum ſibi ſubjectarum paulatìm texturam organicam relaxat, elementa dimovet, ſoliditatem aufert, vimque vitalem deſtruit. Iſtud autem

---

(*o*) Id demonſtrant experimenta quibus Cel. *Pringle* plurimarum è ſubſtantiis vegetabilibus hiſce principiis divitibus vires perpendit & inter ſe comparat. Vid. ad finem operis cui titulus : *Obſervations on the deſeaſes of the army*, libellum de ſepticis & antiſepticis experim. 7. 10. 11. 12. 13. huic annuit *David Macbride.* Vid. *An Eſſay on the reſpective virtues of different kinds of antiſeptick ſubſtances* 4. *exper.* Conſentiunt D. D. *de Boiſſieu* & *Bordenave.* Vid. *Diſſertations ſur les antiſeptiques. Dijon*, 1769. pag. 42. 232.

detrimentum citiùs parit idem humor si putridis inquinetur myasmatibus, quandoquidem poris fibrarum intrusus principiorum ipsas constituentium dissolutionem accelerat, iis impertiendo motum *putredinis* intestinum, quo ipsemet exagitatur. (p)

37. Diù ergo nequit *Ulceris* superficies sordidâ madescere puris illuvie, (29. 30.) quam è parietibus vi *septicâ* extorquent *unguenta digestiva* perperàm adhibita, (25) quin exteriores fibræ, quibus vividum horroris sensum priùs incusserant (23.) nunc ob nimiam laxitatem nativâ cohæsione, *vitâque peculiari* defraudentur. (36.) Interim quæ altiores subjacent fibræ, nihilominùs exacerbatâ phlogosi rigidiores exæstuant, (23. 24. 30.) & jugia succorum vitiatorum effluvia moliuntur. Sic *animalis putrefactio*, quæ *in mortuo* largam non potitur prædam, nisi emollito, deliquescente & penitùs dissoluto mixto, potest tamen *in vivo* maxima jura sibi astruere, dum ad parandum pabulum conspirant hinc laxitas & inertia fibrarum, illinc æstus & rigiditas.

38. Exindè (36. 37.) patet eò urgentioribus indiciis *Ulcus* exposcere *detersionem*, quò pejori medicamentorum administratione promota fuit hujus *suppuratio*. Id profectò nullus inficiari potest, vel etiàm eorum, qui more à nobis reprehenso (22.) insenescunt. Exindè (36. 37.) verò quod palàm prodeat in propriam agendi rationem merita criminatio, neminimùmquidem suspicantur. Ab externâ facie tantummodò totum æstimant malum: sola relaxatione carnes *Ulceris* laborare autumant: quidquid vident, morbo tribuunt non medicamento. Quandoquè tamen verentur ne *unguenta digestiva*, quibus vis emolliens *affingitur*, relaxationi novam ansam præbeant; tùmque ad alia confugiunt, quæ *detergendo Ulceri* inserviant.

39. Quot *digerentium unguentorum* (19), tot *detergentium* formulas quisque ad libitum excogitavit. Satis fuit priorum mixtioni adjecisse vel alia *resinosa* siccioris commatis, vel *salia neutra*, vel *præparationes metallicas*, vel hæc omnia simul: quæquidem *antesepticorum* subeunt album, & *detergendi* laude commendanda potissimùm ex eo judicantur, quod fixorum principiorum majori proventu scateant. Itaque versùs intimos partis ulceratæ recessus nonnisi tardiora projicere queunt effluvia, & diutiùs ad superficiem, quæ expurgatione indiget, suas facultates retinent.

40. *Unguentorum detergentium* (39) ex usu, non secùs ac *digestivorum*, eædem efflorescunt utilitates (34), dummodò iisdem legibus consonet (26, 27, 31.) Etenim quanti sit momenti, ut cautissimè usurpentur, mox enucleatâ illorum compositione elucescit (39.). Licèt vires suas lentiori resolutione explicent, eas tamen strenuo intendunt molimine, & acerrimos impingere valent aculeos, ob vim peculiarem, nec non redundantiam fixorum, queis instruuntur, principiorum. Quapropter dosi parcissimâ *Ulceri* illinienda sunt: aliundè quùm energiâ constantiori vigeant, rarioribus etiam deligationibus renovari debent.

41. At hisce regulis (40.) aliena diversissimam in partem solita praxis convertitur. Iisdem abusibus (22.) *detergentium* & *digerentium unguentorum* fallitur efficacia, idemque ferè detrimentum afferunt. Tunc enim Naturæ *detersionem*, ut & *suppurationem*,

---

(p) Vid. *Dissertations sur les antiseptiques*, pag. 25.

præpoſtera extorquet violentia. Hoc inſtrumento ſi malum quoddam avellitur, ſtatim alterum ingruit.

42. Primis quidem medicamenti applicationibus expurgatio quædam facta videtur : fortiùs commoveri non potuit carnium ſenſus jam acutior, quin aucta vivarum impulſio fibrarum mortuas naviter ſuccuteret, ſolveret, abigeret. Verùm continuo ardore vexantur ægri : lutulenta uſquè *puris* inquinati fluit ſcaturigo : vellicatis aſſiduo ſtimulo parietibus major allabitur humorùm copia. Iis ſeſe ingurgitari ſinunt vaſa debiliora : carnes ideò undequaquè turgent : immutatur illarum color, quaſi novâ *deterſione* opus eſſet : Ulcus *impleri* videtur : incautos vanâ *regenerationis* imagìne deludit : carnes magis ac magis luxuriantur : tandem extrà oras adulteratæ ſupercreſcunt ; unde *hyperſarcoſis*.

43. Quùm noſtra medendi ratione proſpera ſuccedat *deterſio* (35.), adhibiti hucuſque remedii neceſſaria abſolutè non eſt commutatio. Attamen ſervatis conditionibus quibus Naturæ voto obtemperat, (26, 27, 34) parùm intereſt an ad aliud confugiamus, necne : poſſumus utique loco *digerentis detergens* nunc uſurpare *unguentum*. Fas foret etiàm ab exordio morbi (12). *ſuppurationem* fovere ipſiuſmet *deterſivi* ope. Simul ac ad fibræ ſenſum accomodaretur, *digeſtivi* propriè dicti vices apprimè gereret.

44. *Apertâ vomicâ*, docente *Marco Aurelio Severino*.... (*q*) *nonnulli primis diebus ovi vitello alumine inſpiſſato utuntur*, ſcilicèt ad pus movendum *ſale auſtero* aliquantulùm utuntur, quod inter valida adſtringentia militat & vulgò *Ulceri detergendo* potiſſimùm dicatur. « Et ſanè, inquit *Cæſar Magatus*, (*r*) vim Naturæ in ſanatione vul» nerum quandoque veluti ludens & per otium obſervare volui, communia vulnera » medicamentis adverſis curans in robuſtioribus, & uſu medicamenti ſuppurantis » agglutinata vidi vulnera, carne repleta & cicatrice obducta ». Concludit idem author *dato quolibet medicamento nec corruptivo nec mordaci ſanari poſſe omnia vulnera ſanabilia.*

45. Rictè peractis *ſuppuratione* & *deterſione* (34, 35.) pars ulcerata ad *ſimplicioris vulneris* conditionem adducitur. Ut omninò ſaneſcat poſſit adhùc tegumentum quod ſubſtantiæ priùs amiſſæ ſufficiat. Id autem illa parare non poteſt, niſi propriis ſumptibus, carnium, nempe, nudatarum exſiccatione ; (*ſ*) & ita ſe res habet. Quæ innumerabilia oſcula liquidorum in pus excernendorum effluviis olim invita diſtendebantur, (21). eadem nunc ſuccos parti nutriendæ inditos ſponte laxant (*t*). Noviſti ut ex arteriolâ reſciſſâ ſanguis aliquandiù ſaliat indomitus : hiatum perrumpit exundans latex, donec quomodocunque frœnatus impetum remiſerit. Hac lege ſolùm hemorrhagiam ſiſtere valet oris arterioſi contractio. Ad imminuendum foramen corrugatis introrsùm marginibus ſuperatur humor purpureus, lenteſcit, hæret, concreſcit, & ipſemet rimulam ſuperſtitem obturat.

(*q*) Vid. Synop. Chirurg. Amſt. 1664. p. 28.
(*r*) Vid. lib. cit. tom. 1. pag. 231.
(*ſ*) Vid. act. Acad. Reg. Chir. Pariſ. tom. 4. pag. 82. & ſeq.
(*t*) Vid. ead. acta, tom. 4. pag. 132.

46. Haud aliter (45) inhibentur fucci nutritii, quibus ftillat *Ulceris* fuperficies. Dum rueret olim vicinis reflexus obftaculis liquor, huic obfiftere non poterant vaforum oftiola. Nunc verò, quò lentiùs & placidiùs irrepit, eò validiori premunt elaterio. Exindè in denfitatem coit, & paulatìm adauctâ ofculorum, quibus glutimatur, coarctatione, ad Ulceris *exficcationem* confpirat. Hoc opus Naturam effectricem arguit: modò à cute ambiente in centrum, modò ab utroque fimul propagatur *exficcatio*, quæ inchoata *confolidationem* & perfecta *cicatricem Ulceris* exhibet.

47. Tramite, quo præfentem ad ftatum, praxim vulgarem emendando, morbum feliciter perduximus, nullum munitiorem brevioremque patere ad affequendam ejus conclufionem noftra nobis dictitat experientia. Illum ipfa tibi ratio tanquàm tutiffimum indigitabit, fi fedulò perpenderis mox adumbratum à nobis (45, 46.) opus, quod Naturæ fupereft elaborandum. Vides ut ad fummum *Ulcus* tenella proferpat cuticula, carnium paulatìm exficcatarum artificiofa propago. Si tantillùm ex detractione linteorum defquametur illicò fubterfluens exilit cruor. Quàm fragilis foret illa, ni, favente fuccorum nutritivorum coagulatione, altiùs increfceret *exficcatio!* Si nihil obftat, iifdem fuccis extùs delibuta effe debet, quatenùs ipfi molliùs incumbat quidquid *Ulceri* circumponitur. Illa fic robur acquirit eundo.

48. Nihil magis utiquè (47.) juvare poteft opificem (Naturam) quam infrequens partis *confolidandæ* exfolutio. Ut confuetæ difciplinæ concedas aliquid, licet *epuloticorum* tum *inguentorum*, tum *emplaftrorum* feraciffimam excurrere feriem, & ab eâ tuum tibi pharmacum defumere, modò rariùs renovetur: licet etiàm peregrinis, conquifitis & compofitis, ficuti fimplicioribus, medicamentis uti, modò rariùs renovetur: ipfummet linamentum ficcum *Ulceri* fovendo non impar eft, modò rariùs renovetur. In eo namque potiffimùm vertitur *exficcationis* cardo, quod carnes in cutem vicariam indurandæ neminimùm quidem ullo irritationis & fluxionis incitamento labefactentur.

49. *Ulceribus cicatrice* obducendis nuper affingebatur deperditæ fubftantiæ *regeneratio* quædam. Idem fimulachrum certatìm erexerunt novoque interdùm fuco refarferunt authores. Dum morbi hiftoriam elucubrantur, videre eft quantoperè bullulam amplificent. *Sarcofeos* viciffitudines gradufque varios mente uberrimâ quifque excogitat, computat & ad hanc vel illam partis corporifve temperiem pro nutu & oportunitate accerfitam refert. Prodeunt ftatim multiplicia cafuum difcrimina, & unicuique fuum medicamenti *farcotici* genus diftinctum religiosè inveftigatur. Imò etiàm à commentatione tam obfequiosâ abhorreret uno tenore progrediens in eodem cafu *farcofis*. Neceffariis variationibus illam naturaliter obnoxiam afferere & iis fingulis peculiarem medendi rationem affignare maximo curant ftudio, quo prudentiam callidiorem jactitent.

50. Undè tanta farragine (49.) theoriam obfcurandi & involvendi iis ingruit libido, nifi è mutabilibus effectuum vicibus, quas oculis incautis fubjecit *praxis malefuada?* Undè verò talis inftabilitas rei quam Natura, dum ipfi famulatur ars amica, fimplicem & expeditam præftat, nifi ex abufibus noxifque medicamentorum quibus inordinata, perturbata, ancepfque verfabatur *Ulceris* curatio? Ab eodem fonte de-

cantatam olim & irrisam hodiè *sarcosis*, seu *carnium regenerationis* hypothesim profectam fuisse arbitramur. Quùm enim rectè procedit *Ulceris simplicis* curatio, id, donec *cicatrice* investiatur, ad sedimentum illa magis ac magis impellit, nedum ulliûs *regenerationis* suspicioni locum aperiat.

51. Si verò pravâ medicamentorum administratione impugnetur morbus, carnes ad tumorem gradatìm intensiores deprehenduntur. Indè accidit, ut qui videndæ rei consuetudine exercitarentur, nec quid ad ipsam conferre posset vis nociva medicamentorum olfacerent, novæ substantiæ inani specie citiùs allucinandos sese præbuerint, & illam à Naturâ necessariò depromptam rati, falsam *implendi Ulceris* indicationem arripuerint. Hic error eo altiori mente repostus mansit, quod inauditum insolitumque sonabat; & idcircò potentioribus istos irretiit illecebris, utpotè qui, in propagandis scientiarum limitibus posthabitâ quandoquè nudâ ac genuinâ veritate, ad monstra, ad prodigia, ad omnia, quæ admirabilitatem sapiunt, potissimùm anhelarent.

52. Postquàm autem carnium germinationi promovendæ insudârunt, reipsâ sæpiùs usque *ad hypersarcosim* cumulatæ turgent; sed operosius exindè in posterùm imminet negotium. *Ulcus*, dum objectam sibi larvam retinet, diutiùs hæret *consolidari* nescium, siquidem ex depressione suâ duntaxat, non ex inflatione, ad *cicatricem* vergere potest. Tunc licet pateat error & semetipsum prodat, illorum oculis densiorem adhuc offundit caliginem. Fictitias in medio proferunt causas quibus crebrò uberiorem adolescere *sarcosim* putant. (49.) Naturam luxuriæ crimine audent arguere, & ad hanc compescendam se citrà ulteriorem inquisitionem accingunt. Diverso modo alterantur medicamenta & à primâ degenerant indole,ut supervacuas carnes, vel erodendo, vel novam suppurationem expurgationemque ciendo, removeant. Sic *sarcotica* in *excedentia*, in *detergentia*, in *suppurantia* immigrantur : sic dubitans, circumspectans hæsitans, multa adversa revertens morbi perperam interpretati (49.) vehitur curatio : sic etiam obliquum stimulatæ primò & deìn repressæ *sarcosis* gyrum perlustrantibus ipsum recursat punctum, in quo à rectâ sanationis lineâ deflectere cœperant, & impendet opprobrium contriti frustrà temporis, quo reliquam lineam absolvissent.

53. Fugiente carnium regeneratarum simulachro tandem sese conferunt ad medicamenta quæ *exsiccandi & absorbendi* potestate insigniuntur. Omnibus sarcoticis palmam sanè præripiunt, siquidem *Ulceri consolidando* maximè sunt accomoda. Meritas laudes iis concedunt, & peculiarem, *epuloticorum*, scilicèt, classem decernunt Authores, quia illorum usui *cicatricem* connexam vident. Hujusce ordinis *unguentorum* & *emplastrorum* partem eximiam constituunt *terræ bolares*, *terræ & calces metallicæ*, vel penitùs insulsæ vel ex miscelâ quâdam *salinâ* paululùm *stypticæ*.

54. Servatis servandis (26, 27.) tutò usurpantur hæc pharmaca. Sin aliter, crede ab ipsis, ut ab aliis suum *Ulceri* damnum intervenire. Possunt imprimis *exsiccandæ* carnes nimiùm perfundi & relaxari unguinibus quæ ad formam *unguenti*, *cerati*, aut *linimenti* absorbentia emolliunt. Possunt eædem vehementiori titillatione commoveri, si *unguinosis* & *absorbentibus* aggregentur acrioris indolis *salia* & *resinæ*, (ut ex publicis quibusdam formulis innotescit) & ità medicamentum *exsiccantis & epulotici*

titulo nobile meram *detergentis* confectionem exhibeat. (39.) Verùm propriis indaginibus edocti fatemur ista omnia remedia quorum partes hac vel illâ ratione dispensantur, citrà ullum detrimentum admotum iri, dummodò parca & rara sit illorum renovatio. (48.)

55. Quum veritatem ubiquè investigare & illustrare nos jubeat rei, quam pertractamus, momentum & pondus, testamur Naturam in *exsiccando Ulcere* præcipuam utilitatem accipere à *tegumento* constanti, molli, lævi & æquali, quod ipsi medicamenta suppeditant. Ad exhauriendam humiditatem superfluam, indurandasque carnes, nihil profectò aut saltem paucissimùm valent *absorbentia* vel potentissima, dum *pinguedineo* involvuntur magmate quo instar *unguenti* seu *emplastri* spissescant. In eo restringitur illorum actio quod *Ulceri* circumtecto nativi caloris robur asservent, quidquid nociturum videatur avertant, sicque suprà dictum præstent *tegumentum*. Exindè gravissimum adhuc, ut rectè censuit *Cæsar Magatus*, sibi vindicant munus; idque nunquàm feliciùs adimplent quàm quùm viri hujus clarissimi juxta circonspectam methodum administrantur.

I V.

56. NOS edocet Divus senex quatuor dari modos quibus progrediantur *Ulcera.* (*u*) Alia in profundum penetrant; cujusmodi sunt *fistulosa*, *sinuosa*, & quæ dolosâ cicatrice occluduntur: alia in altum intumescunt ut quæ supercrescente, carne laborant: hæc latiùs grassantur consolidationis oblita; & ideò *depascentia*, *serpentia*, *putrida* audiunt: illa verò magis ac magis coarctantur quasi retroirent, motui, quem gratum habet Natura, obtemperant & in consolidationem vergunt.

57. Ab *Hippocrate* instituta talis *Ulcerum* consideratio multa paucis complectitur: innumeras species, quas ad ambitiosam accurationem scholæ parturierunt, intrà quatuor genera manifesta colligit, quæ sunt 1°. *Ulcera cava*, 2°. *Ulcera tumida*, 3°. *Phagedœnica* seu *dysepulotica*, 4°. *Synepulotica*, seu ad cicatricem prona.

58. Supervacaneum est animadvertere ultimum id genus reliquis præcellere: nemini non liquet ipsum esse *Ulcus simplex*, de quo hucusquè disseruimus, (in secundo, nempe, & tertio paragrapho). Ad pacatum hujus statum cætera compellere *Ulcera* operæ pretium est. Huic laudabile, illis verò magis minùsvè adulterum *pus* inest. Quod si in omnibus sincerum evaserit, curationis scopum procul dubio tetigerimus. Ut autem in eum medicamenta certiùs collineemus, inquirere priùs expedit quo pacto *pus* variam corruptionis labem accipiat.

59. *Pus*, ut supra diximus, *tanquam sobolem putredo sibi vindicat*, (7.) in hanc sententiam nos illexit eadem veritatis species quâ ad *inflammationis* Phœnomena soli *irritabilitati* tribuenda adducimur (*x*). Censemus equidem truciori constantiorique stimulo accensâ *irritabilitate* vim contractilem solidorum ità incitari & quasi interverti

(*u*) Vid. lib. de medico.

(*x* Vid. *Essais sur différens points de Physiologie* &c. auth. Clar. *Fabre*, Acad. Reg. Chirurg. Par. Socio, pag. 97. & seq. Huicce facem prætulit *Franciscus Boissier de Sauvages*. Vid. *Nosolog method.* tom. 1. pag. 263.

ut in locum irritatum, rivulis undique confluentibus, ruere (*y*) cogantur liquida, quæ in ſtatu naturali per circumpoſita vaſorum capillarium reticula variis hùc & illùc rapiuntur meatibus, & ibi peculiarem quamdam circulationem extrà Cordis dominatum abſolvunt (*z*).

60. Quamdiù urget ſtimulus, increſcit humorum coacervatio, vividioribus fibræ ſubſultant impulſionibus, vehementioribus inter ſe colliſionibus atteruntur, ac proindè caloris copia major expanditur (*a*). Sed ad calorem augendum evolvi nequeunt ignis particulæ, quin primo impetu excutiant & diffient tenuiſſimas liquidorum particulas: (*b*) utique ſpiſſiora evadunt illa, dum magis ac magis congeſta ſibi mutuò progrediendi facultatem ipſamque viam præpediunt, & reverâ ſtagnant in centro partis inflammatæ compreſſis ingurgitata & obruta tubulis (*c*).

61, Quî fit igitur ut, quùm afferuntur in poſterùm continua calori aliiſque ſymptomatibus morbum ſtipantibus incrementa, radices agat *ſuppuratio* (*d*), & iiſdem ſensìm imminutis exiſtat dein adulta & prævalida (*e*), niſi adſit motus quidam inteſtinus ſoli *putredini* mancipatus, quo nucleus denſatis liquoribus anguſtatiſque fibris compactus in lutulentum laticem, *pus* dictum, abeat.

62. Et ſanè, ubicunquè imminet *ſuppuratio*, ad fovendam *putredinem* convenire videntur mutuo juncta fœdere *materia*, *locus* & *calor*. 1°. Quidem *materia* ſuâptè naturâ ad corruptionem propenſiſſima hæret infixa vaſis inertibus, adeoquè *putredinis* capacior eſt. 2°. *Locus*, in quo nidulatur fomes *ſuppurationis*, undiquè concluditur & quàmplurima hujus effluvia coercet, quæ nova fiunt colliquationis & fermentationis irritamenta. 3°. *Calor*, ſive remittatur, ſive intendatur, conſiſtit uſquè intra gradus inteſtino motui *Putrefactionis* affines, & non poteſt quin huic ſoli famuletur. Eventus autem comprobat talem eſſe naturam *materiæ ſuppuraturæ*, ut in *pus* mali moris degeneret, ſi vel ſegnior vel ferventior aderit ille *calor*, & laudabilem accedere *ſuppurationem*, ſi gradum ſanitati conterminum idem non multùm exuperet (*f*).

63. *Pus* quod à *Phlegmone* abſcedit idem profectò non eſt, ac ſi ab *Ulcere ſucceſſuro* ſcateret. Hìc, quamvis ſat purum quandoquè appareat, tantam bonitatem nunquàm ſortitur, quantam illìc comparaturum eſt.

64. In *Phlegmone* ad *rubedinem* accumulatur ſanguis; ad *œdema* circumfunduntur humores aquoſiores; ad *ſuppurationem* prima contabeſcit ſanguinis tenuiſſimo ſero inopis rubra pars reliquis craſſioribus immixta. Illo deliqueſcente coagulo focus *putredini* ſubditur in quo rapiuntur ſeroſa ſeu lymphatica liquida, ſive à mixtione ſanguinis in vicina interſtitia fuerint difflata (60.), ſive propriis congeſta tubulis immorentur (60).

(*y*) Vid. opus cit. Clar. *Fabre*, pag. 99.

(*z*) Id. pag. 73. & ſeq.

(*a*) Id. pag. 115. & ſeq.

(*b*) *Vanſwieten*, comm. in Aphor. *Boerhaavii*. §. 382. n°. 4. 5.

(*c*) Vid. opus cit. Clar. *Fabre*, pag. 119.

(*d*) Vid Aphor. *Boerhaavii*, §. 387.

(*e*) Vid. eoſd. Aphor. §. 405.

(*f*) Vid. comm. *Vanſwieten*, &c. §. 403. n°. 13.

Si omnibus hisce liquoribus addas intercluſa ſolida & obvium in textu celluiari adipem, habes quidquid deprædetur *purulenta inflammationis putrefactio.*

65. Aſt *Ulcus ſimplex* continere non debet fontem puris tam multiplicem. (64.) Quò longiùs à Phlegmone prævio diſtat, (63.) eò minor eſt irritabilitatis ſtimulus, liberior fluidorum per minima capillamenta vaſorum aditus, validior carnium tonus; ita ut ſi qui ſucci per oſcula in ſuperficie *Ulceris* hiantia divertantur, hi ſint tenues, ſinceri, merè nutritii, & ex iis ſolis oriatur *Pus exquiſitè laudabile*, *humor*, nempe, *albus*, *ſpiſſus*, *lævis*, *glutinoſus* & *minimè fœtidus.*

66. Exinde patet (63. 64. 65) non mirum eſſe cur *Pringlius* & *Gaberius* (g) non ſine quâdam detectæ veritatis fiduciâ hæſerint in obtutu variorum egregiæ ſimilitudinis indiciorum, quibus ſibi invicem congruunt (h) *Pus illud optimi moris* (65.), & *fæculentum craſſamen* quod deponit *ſeroſa pars ſanguinis*, dum in phialam infuſa ad gradum caloris humani putreſcere incipit. Hæc duo ſubjiciunt oculis materiam *mucido-terream*, favente motu inteſtino, ſeparatam è ſuo *menſtruo aquoſo.* Illud autem *menſtruum* poroſâ *Ulceris* ſuperficie cooperientibuſque linteis ſensìm exhauritur, dum è contrà *craſſamento* innatans intrà parietes phialæ vitreæ cohibetur.

67. In hoc conſiſtit ſumma experimentorum, quæ hi Viri percelebres (66.) egêrunt, quod 1°. omnium humorum ſcaturigo *ſanguis* fœdiſſimâ putredine citò reſolvatur, dum in illam nonniſi leni modicoque lapſu defertur *pars ſeroſa* ad eumdem caloris gradum ſeorsìm fermenteſcens (i) 2°. hujus *partis ſeroſæ craſſamentum* primo *putrefactionis* tempore conſpicuum à *laudabili pure* diffideat, in pejorem mutationem inclinet, & cum variis *puris mali moris* ſpeciebus admodùm conſentiat, ſi variis ſubſtantiis à *ſero* alienis inquinetur, v. g. parte rubrâ ſanguinis, bile, adipe & ſolidis eroſis. (k)

68, Hiſce obſervationibus (67.) fretus auſus fuit concludere *Gaberius* ſolum ſerum ſanguinis eximium, immò etiàm præcipuum, *puris* elementum eſſe. (l) Ingenioſiſſimi viri pace dixerimus adeò reſtrictam nobis non arridere *puris* originem. Si, loco *partis ſeroſæ ſanguinis*, *fluidum gelatinoſum* explicatè & generaliter acceptum proponeret, optatum lumen nihiloſeciùs ſpargerent ejus experimenta, & totam hypotheſim exciperet minùs dubia ſuffragiorum alea. In *miraculis officinæ chemicæ* ita connivendum non eſt, ut qualem modum iis adhibeat *animalis officina* non attendamus.

69. Molem abſolutam humorum uno intuitu complectentibus nobis videtur *fluidum gelatinoſum* inter omnia illorum elementa ubertate ſuâ præcellere. Si quoſlibet corporis receſſus penitiores rimamur, ibique magni Oceani varios ſinus ſigillatim perluſtramus, eumdem laticem præ cæteris exundantem conſpicimus, ſive rubra vaſa

(g) Vid. Tractatum ſuprà laudatum de ſepticis & antiſepticis, & Miſcellan. Phyſico Mathemat. Societ. privatæ Taurinenſis, tom. 2. an. 1761—62.

(h) Vid. *Pringle* exp. 45. *Gaber.* §. 7.

(i) Vid. *Pringle*, exp. 2.

(k) Vid. *Gaber.* §. 18.

(l) Vid. eumd. §. 8. & 18.

ferè

ferè totus impleat (quùm reverâ sanguineæ mixtionis sit pars maxima), sive propriis contentus canaliculis puro flumine irriget & nutriat intimam solidorum compaginem, sive deniquè per tractus membranæ cellullaris quoquoversùm distributos instilletur, secretâ tum inhalatione tum exhalatione renovandus, & humori adiposo, ubicunquè occurrit, immisceatur.

70. Nullus igitur amplior illo fomes datur cuivis *suppurationi*, etiamsi ad præstruendam *inflammationem* omne genus fluidorum agglomeret *irritabilitas* : (59.) proindèque ut virorum laudatorum (66. 67.) experimenta ad œconomiam animalem quam plurimùm accomodentur, & breviter etiam colligantur res omnes de quibus circa *suppurationem* verba fecimus (59—70.) nobis fas est asserere ab hoc *humore gelatinoso* constare *pus* laudabile, si 1°. non diutiùs protrahatur hujus *putrida fermentatio*, 2°. si calore foveatur ad gradum suprà sancitum (62.) temperato, 3°. si quam maximè sincerus sit, id est, si minimâ partium eterogenearum accessione corrumpatur. (67.)

71. Præcipuum, quod ex eâ doctrinâ emergit (70.) & rem nostram attingit (58.) præceptum, illud est : ut *Puri* scatenti quocunque modo muniatur via declivis, quâ *Ulceris* ad exteriora loca & ad spongiosam appositorum linteorum coagmentationem spontè subrepat. Dùm intrà oras diutiùs retinetur, gradum addit *putrefactio*, & quæ priùs materiæ purulentæ blandam indulgebat indolem, ipsi nunc acerrimam suscitat : adversa solida deìn invadit, macerat, erodit : id omne in saniosam colluviem rapit.

72. Hocce modo (71.) *Pus* variâ labe deturpatur : vel lividum, vel nigricans, vel subviride, nunc dilutius, nunc crassius, in grumos sæpè inspissatum, &c. gravem emittens fœtorem. Non alias fermè mutationes patitur *Pringlianis* & *Gaberianis* tentaminibus explorata serositas. (67.)

73. Quanta damna invehat *Pus mali moris* (72.) nemo nescit. Nervos pungit, quocumquè penetrat & Phlogosim accendit novæ purulentiæ incitamentum. Continuum autem carnibus horrorem incutiendo resistit eruptionibus *foculorum phlegmonodwn*, qui passim in cavo *Ulceris* distribuuntur. (m) Quum suam quisque *suppuratiunculam* expendere ultrò deberet, id solum projiciunt, quod aquosius ostiola corrugata permeare & in ichorem abire valet. Reliquam verò sordem intùs repressam fovent, cujus omnia principia quassare persevérat *motus intestinus*, tenuiora porulis absorbentibus ebibenda propinat *calor auctus*, & terrestria ad majorem indurationem retinet *locus*.

74. Sic (73.) incarcerato *pure* (72.) obduci callosam concretionem *Ulceri* instituta nobis dictitat hypothesis (59....). Si quid rectiùs istâ noveris, eamdem materiam in callositate nobiscum saltem agnosces, terram nempè animalem, quæ lymphæ & aliis succis gelatinosis basim suppeditat.

75. Hisce malis (71.—74.) ansam dare potest *unguentorum* & *emplastrorum* abu-

---

(m) Vid. act. Acad. Reg. Chir. P. t. 4. p. 87. 88.

ſus. Dùm priora largiùs profunduntur, (22.) ab iis certè non ſecùs ac à *pure* corrupto (73.) exſtimulatur fibrarum ſenſus (23.) : aliundè æſtu immodico jamjam vitiatos liquores ad ſuppurationem trahunt. (37.) Deniquè quùm puri non ſint diſſolubilia niſi ſubtilioribus effluviis, cutem finitimam non delibant niſi quâdam tenacitate; adeoquè quò latiùs ab iis *Ulcus* circumſidetur, eò difficilior fit ſeceſſus (71.) purulentiæ cujus proventum plus æquo adaugent. (29. 30.) Si ergo parcâ manu adhibentur, tale detrimentum per ſe non afferent.

76. Quomodo ad eadem mala (71. — 74.) conſpirare queant poſteriora (*emplaſtra*) demonſtrato vix opus eſt. » Dum illud medicamenti genus, inquit Celeb. *Louis*, » adhæreſcit circumjectis Ulceri locis, obturat poros, occaſionem dat pruritui eresi- » pelaceo : copioſiorem promovet ſuppurationem, quatenùs perſpirationem cuta- » neam intercludit; & materiam purulentam intra Ulcus vicinave loca coercet. » (*n*)

77. In eo perficiendam judicamus vulgarem Praxim, quod eminùs ab *Ulcere* exulent *emplaſtra* quæcunque nimio glutinoſarum ſubſtantiarum farragine concreſcunt, & adeò mordicùs hærent, ut non ſummoveantur niſi admodum defatigata & cruciata fuerit ægra pars. Illa nos juvant quorum ad conſiſtentiam obtinendam ſufficiunt potiſſimùm *cera* & *metallici pulveres* inſulſæ prorsùs indolis, ad minuendam vim glutinis parcior ineſt *materiæ reſinoſæ* doſis, & ad vitandam rancorem varia *ingridientia* in legitimam coctionis temperaturam concorporantur. » Multigena illorum compoſitio, ſi » *Sancaſſanum* audiamus, ſolam oſtentationem ſonat : & eò magis innocuum reme- » dium quò ſimplicius. « (*o*)

78. *Ulcera cava*, (57.) qualiacunque ſint, (56.) in ſe ob ſuam peculiarem formam recondunt materiam purulentam & cuncta mala ejus retentionem comitantia. (71. — 74.) Serpit tabum obliquis tramitibus : abſtruſiorem in dies, & turpiorem ſibi carcerem fodit : omnia contactu fœdans ad ipſamet oſſa delabitur, quæ morſu obſcuro venenat. Nil dubii eſt quominùs huicce *Ulcerum* generi præſertìm noceat improbus *unguentorum* & *emplaſtrorum* uſus. Ipſum profectò præ cæteris poſtulat ſpontaneam illam excrementorum expurgationem de quâ locuti fuimus. (71.)

79. Itaquè priùſquàm quid diverſum pertentetur, *confugiendum eſt ad omnes artes quibus ita immutetur dimenſio directioque ulceroſæ excavationis ut ab eâ facili receſſu ſerus hoſpes demigret.*

V.

80. ILLAM obſervando legem (79.) anteoccupamus quæ opponi poſſunt in præſenti caſu contrà raram *Ulceris* exſolutionem. Alitur equidem vitium (78.) vivitque tegendo, dum ad hoc reſecandum medicas adhibere manus abnegas. Verùm ſi fiſtulas audacter explicaveris, ſi oſſa carioſa nudaveris & ferro vel igne purgaveris, ſi per ſectionem oportunam vel faſciam expulſivam, vel contra-aperturam à *Pure reſide* ſinus liberaveris, ſi iſtud ad exteriora proclive feceris aptâ tùm membri collocatione, tum medicamentorum & linteorum diſpenſatione, jamjàm vides quòd omnia evanuerint obſtacula.

(*n*) Vid. *Diction. Encycl.* Art. EMPLATRE. | (*o*) Vid. Aph. 61. Centur. 2.

81. Nihil igitur præſtantius agendum tibi ſupereſt quam ſi te totum convertas ad raram medicationem, utpotè quæ cumulum adjiciat omnibus curis quas mox ſuſcepiſti (80). Etenim in aggrediendo morbo ita animatus eſſe debuiſti, ut quam citiſſimè egregiam Naturæ operam obtineres & imperturbatam tuereris. Quùm verò varios repuleris affectus qui ad implicandum *Ulcus* accedebant, (80.) veram ejus Medicatricem ab expectato labore arcebant, & in deteriorem partem uſquè rapiebant, nunc profectò ſuum Naturam manet jus laborandi, illamque religioſè defendere & protegere tuum eſt.

82. Id autem ad perfungendum officium viam tutiſſimam monſtrare infrequentem deligationem pro certo tenemus. Uſu enim cognovimus Naturam inveterato obumbratam tegumento minores calloſitates, ſi quæ ſint, emollire, reliquas & carnium & oſſium ſordes amandare, ſicque ad ſimpliciorem conditionem morbum proprio marte adducere.

83. Hâc methodo (81.) tractata brevi ſubſident & in conſolidationem flectuntur *Ulcera* quæ in altum intumeſcunt, (56.) quæque ideò appellavimus *tumida* (57). Si ex inflatis carnibus protuberent, ceu ex *hyperſarcoſi*, iis nullam admovemus è ſubſtantiis *cathæreticis* quas praxis vulgaris commendat. Sicco linteo vel linamento utimur, cui emplaſtrum quoddam (77.) licet ſuperaddere. Nobis paulò mox optatam mutationem morbus exhibet & exindè *cauſtica*, ſeu *erodentia* medicamenta, ſin minùs nociva, ſaltem huic inutilia judicare audemus.

84. Si ex *inflammatione* turgeat pars ulcerata, hujus levandæ cauſâ ſeligimus *unguenta* vel *emplaſtra* quorum principia vinculo cognationis æquiparantur, & in obtundendam irritabilitatem conſenſu mutuo inclinant. Rejicimus omnia, quæ non niſi inconditâ *laxantium* & *tonicorum* complexione coaleſcunt, & ab his *maturantia*, ab illis *ſuppurantia*, ab aliis *emollientia* prædicantur. Qualemcunque effectum exerant, non videmus quorsùm ſpectent illorum ſtimulantia principia ubi fibram irritatam demulcere ſola indicatio eſt. Certè *Ulcus* ità affectum hiſce medicamentis læditur, ut & aeris externi contactu, quandò crebriùs exſolvitur.

85. Tanta eſt raræ medicationis excellentia ut in *ulceribus*, quæ *putrida*, *depaſcentia*, *dyſepulotica* diximus, (56, 57.) maximam ſanationis provinciam ſibi vindicet. Neglectâ ex omni tempore lege illâ curationis præcipuâ, neceſſariò claudicavit remediorum adminiſtratio, & irriti plerumquè ceſſêre medentûm conatus in impugnando morbi genere, de quo nunc agitur. Illud deterrimum exiſtimant authores, &, quamvis largam armorum copiam in medio proferant, anceps prælium fatentur, certatìmque animis videntur deficere. Plurimi è veteribus cauſam occultam & abditam accuſando rei nodum expediiſſe credunt.

86. In eò intentam vidimus vulgarem praxim, ut quàmacerrimis remediis ſubigeretur malum. Ad hunc finem vidimus *emplaſtrorum* & imprimis *unguentorum* compoſitionem hac vel illâ ratione reformatam, adauctam, innovatam : vidimus iis adjuncta aut ſuffecta diverſæ formæ alia medicamina : vidimus iteratam multotiès partis ulceratæ exſolutionem. Quid indè? Fefellit eventus ; inſenuit malum..... hæc dixiſſe ſatis eſt ut abuſus & noxæ palam prodeant.

87. Centùm ab hinc annis nos hoc commonebat *Sancaſſanus* quod « Ulcera quæ » variis implicantur accidentibus, quæ peſſimi moris purulentiâ ſquallent, quæque » multiplici pharmacorum ſupellectili reluctantnr, efficacem tamen accipiant opem, ſi » ſpretis medicaminibus compoſitis rariùs deligantur » (*p*). Effati hujuſce veritatem confirmat virtus *emplaſtri* quod (*q*) *Aſclepiades Pharmacio* (*r*) *Ulceribus putridis* imponebat. Tertiâ quâque die ſolummodò partem ſolvebat, idemque *emplaſtrum* ablutum &emollitum rursùs ad eam accommodabat, donec cicatrice obduceretur.

88. Illum curandi modum laudat *Galenus* : medicamenti vires perpendit, applicationemque perficere tentat *ingredientium* proportionem variando, prout morbi diſcrimina poſtulant. *Aſclepiadi* ſimiliter annuit *Ambroſius Pareus*, & ex illiûs praxi, quam ipſe expertus fuiſſe videtur, occaſionem ſumit objurgandi eos qui crebriore, tum abſterſione, tum deligatione *Ulcera putrida* fatigant (*ſ*).

89. Ex allatis (87, 88.) conſtat quod in preſenti caſu (85.) maximam ſanationis provinciam, ut ſuprà diximus, rara medicatio ſibi depoſcat. Noſtra hæc aſſertio inconcuſſa remanebit ſi propriâ innixi obſervatione adjicimus rem feliciter uſque ſuccedere licèt neglecto *Aſclepiadis emplaſtro*, diverſa apponantur, aut ipſamet *unguenta* illiniantur. Aliundè enim *Ulceri putrido* aptari poteſt utraque medicamentorum ſpecies, dummodò cautè & diligenter illorum compoſitio & applicatio diſpenſetur, (75, 76, 77.) ne materiam purulentam coerceant, aut ſtimulis acutioribus fibram dolentem urgeant. Illâ conditione ſervatâ nihil obſtat quominùs principia antiſeptica, quibus hæc inſtruuntur, leni calore ſenſim evoluta ad elidendam *putredinis* ſtirpem cum Naturâ conſpirent.

90. Attamen ſi ſtudiosè contemplemur quo in ſtatu verſentur fluida & ſolida partis quam *Ulcus putridum* voracibus corripit & depaſcitur amplexibus, diſſimulare non poſſumus *formam unguentariam* aut *emplaſticam* impedire quin ad propellendam luem omnibus ſuis facultatibus vigeant antiſepticæ materiæ. Aliquam nobis authoritatem afferre videtur *Celeb. Bordenave* quùm hæc dicit : (*t*)

91. » Nullum eſſe poteſt dubium quominùs ſubſtantiæ vegetabiles, quæ principiis » gummoſis & reſinoſis ſcaturiunt, inter antiputrida externa militent, ſiquidem » nudæ vel etiàm aquâ infuſæ carnem putrefactam ad priſtinum ſtatum reſtituerint. » (*Pringle*, *exp.* 13, 14. *Macbride*, *eſſai ſur les vertus reſpectives des Antiſeptiqnes*, » *exp.* 22.) Verùm ut efficaciores evadant, oportet proximis carnibus inducantur, » & removeantur cætera pinguia ac unguinoſa medicamenta, quæ efficientiam illarum aliquatenùs imminuerent. Ob hancce attentionem neglectam veroſimillimum

(*p*) Vid. Aph. 39. Centur. 4.

(*q*) ℞ ſquammæ æris, ærugin. ruſæ aa ℥j ceræ ℔ ß, reſinæ laricis ℥ ß. caque liquari poſſunt aridis affundantur, &c. Vid Galen. de compoſit. medic. per gener. l. 4. cap. 4.

(*r*) Vid. Hiſt. de la Méd. par le Clerc, cap. 10. lib. 3. part. 3.

(*ſ*) Vid *Ambr. Paré*, oper. lib. 13. cap. 10. & 11.

(*t*) Vid. *Diſſertat ſur les antiſeptiq.* pag. 232.

» eſt in curatione vulnerum tantam non affulſiſſe illarum ſuſtantiarum virtutem ; » quanta fuiſſet exoptanda. Ad uſum externum inſervire queunt ſimplices aut com- » poſitæ infuſiones *croci*, *ſalviæ*, *angelicæ*, *abſinthii*, *ſerpentariæ virginianæ*, *chamæ-* » *meli*, *kinæ-kinæ* & *aqua piçea* quæ effectus egregios oculis ſubjecit «.

92. Itaque laudatus author humidâ ſeu aquosâ formâ donandas eſſe exiſtimat materias de quibus mentionem fecit, ut in *officinâ* tum *animali* cum *chemicâ* eadem edant miracula. Sed ipſis haud imparia fore meritò dixerimus reliqua *antiſeptica*, quotiès ſub formâ prædicatâ *ulceribus* admoveri poterunt. Tunc enim habes in promptu medicamentum quod ex omni parte humoribus diſſolubile, & proindè vaſis penetrabile in liquida & ſolida æquo jure dominaturum eſt.

93. Illam poteſtatem jam tenet *aqua* ſeorsùm conſiderata, quippe quæ potiſſimum mixtionis animalis elementum ſit, & ideó promptiùs ſubire valeat quocumque ſibimetipſi obvia fuerit. Quùm aliundè *antiſepticorum* conſortionem patitur, illorum particulas ſolummodò ſecum invehit & diſſeminat, quas, ob peculiarem tenuitatis affinitatem, in gremio ſuo ſuſpenſas, ſuiſque globulis intermiſtas retinet. Æquabiliorem ſanè facilioremque vim per totam partem ulceratam diffundit medela, quæ tam accuratâ partium combinatione mixtioni animali admodùm germana fit.

94. Aquoſum ampliando vehiculum, potes pro arbitrio *antiſepticorum* humidâ formâ inſtructorum acredinem nimiam obtundere, ferocioremque in nervos impetum frænare : nec inde timeas ne ſalubris eorum efficientia langueſcat. Si vel leviores infuſiones *chamæmeli*, *ſerpentariæ virginianæ*, *Kinæ-kinæ* & aliorum vegetabilium acerrima tela *Pringlio* (*u*) miniſtraverint quibus diatheſim putrîdam ab intégris carnibus arceret, ipſaſque jam adorientem fugaret, multò lubentius certè ad illam debellandam eadem medicamenta *Ulceribus* comparare debes, aut alia quæ blandam eorum indolem gerant.

95. Perſuaſum tibi ſit quod nuſquàm tutiorem promptioremque operam in corpore vivo conferant *antiſeptica*, niſi quùm, illæſo nervorum ſenſu, diſpenſantur. Ubi vitalem *irritabilitatem* exaſperant, morboſus graſſatur tumultus, promovetur *Putrefactio* & medicamenti fallitur efficacia (11). Vidimus in longum tempus faſtidiosè protractam curationem *Ulcerum carioſorum*, quæ crebris inunctionibus *tincturarum myrrhæ*, *aloës*, & aliarum hujuſce generis vellicabantur : eadem tamen curatio nobis expeditè ſucceſſit, nec aliud medicamen *exfoliativum* attulimus quam aquam hiſce tincturis aliquantulùm lacteſcentem.

96. Sic diluta & temperata (91—95) *antiſeptica* benigno ſemper & efficaci rore *Ulcera* conſpergunt, ſive minori, ſive majori quantitate linamentis aut linteis affundantur. Quamobrem *forma humida* commodior eſt *unguentariâ*, quæ carnes blandè & ſalubriter non afficit, niſi quandò medicamentum parcâ doſi illinitur. Id enim non poteſt quin ad acredinem uſquè particulis *anteſepticis* affluat, ut penitùs obvolvantur

---

(u) Vid. lib. citat. exp. 7, 10, 11. 13. 16. 17.

pingues & *oleosæ* quarum vis intempeſtivè laxans, non ſecùs ac aliarum acredo, *putredinis* auſam daret. Ne igitur in Scyllam incidas Charybdin vitare cupiens, veluti medium iter tenendum, parcam *Uunguentorum* inunctionem te monet Natura.

97. Qualemcunque agendi copiam *antiſepticis forma emplaſtica* faciat, ad id profectò minùs accommoda quam *aquoſa* tibi videbitur, ſi hujuſce poſterioris recenſitas utilitates (91—96.) ponderaveris. Attamen utraque ad majus emolumentum ſimul coadunari poteſt, ita ut *emplaſtrum* non ex ſe ullam virtutem *antiſepticam* propriè dictam exerat, ſed medicaminis *aquoſi* volatiliora ac potentiora effluvia cohibeat, & intrò repercutiat. In hunc uſum apprimè veniunt *emplaſtra* ſimpliciora. (77.) Dum congruum *Ulceri* tegumentum ſuppeditant, circumjectam cutem vi merè *emollienti* demulcent & exindè ſimplicioris ac forſan tutioris *defenſivi* munus capeſſunt.

98. Non ſolum *Ulceri phagedænico*, (85.) ſed & pleriſque *Ulcerum* diſcriminibus competit *antiſepticorum forma humida*. Teſtem advocamus clariſſimum Chirurgiæ militaris inſtauratorem *Belloſtium* (*v*) qui vulgaribus *unguentis decoctum foliorum nucis* efficaciter ſuggeſſerat. Quæcunque *de uſu materiæ humidæ in re Chirurgicâ* diſcerpſit è variis authoribus & collegit *Marcus Aurelius Severinus* (*x*) utriuſque Medicinæ laus & decus, totidem ſunt noſtræ aſſertionis argumenta, & ad ſcopum feriendum, ſanandum, nempe, morbum, alteram nobis viam referant.

99. Ea eſt inſtitutæ quæſtionis (8.) ſignificatio, ut à vulgari praxi removeri tantùm jubeat abuſus *inſtrumentorum* quibus *externa Ulceris medicatio* perficitur. Nihil igitur nobis exquirendum incumbit circà aliud *medicationis* genus, quod interiora ſpectat, & reſtaurationem intendit univerſæ ſolidorum & fluidorum conſtitutionis, quando eorum labes infixum ad exteriora vitium alit. Noſtrum eſt ſolummodò animadvertere eò majoris eſſe momenti hanc internam *medicationem*, quò inſignioris *virus* additamento morbus implicatur, & ab eâ profiſciſci tutam, citam, & jucundam alterius *medicationis* fortunam.

100. Si autem *Ulcus virulentum* (7.) duplicem medendi rationem efflagitet, multò accuratior eſſe debet ea quam emendare tenemur. Quùm enim complexior & difficilior res ſiſtat, intricatiores ipſi nexus addit provida minùs *inſtrumentorum* admotio. Deductam exindè vidimus innumerorum *Ulcerum* pertinacem & longam tùm adulterationem, tùm inveterationem, etiamſi jampridèm expurgata fuiſſet *cacochymia* quæ morbo primos aculeos injecerat.

101. Pleraque incommoda enumeratis hucuſquè abuſibus connexa teſtantur ſolitâ curandi conſuetudine fortiùs exſtimulari quidquid irritabilitatis *Ulceribus* ineſt. Ars medelam nimìs actuoſam confert: attentantur Natnræ jura: morbus, ut plurimùm, in pejus ruit. Si fortaſſis ad optatum curationis exitum pervehatur, propterea quod

---

(*v*) Vid. *le Chirurgien d'Hôpital.*

(*x*) Vid. Trimembris Chirurgia, lib. 5.

adverſos artis conatus ſuperavit benigna Parens, laus tota medicationi ac medicanti tribuitur, & in errorem pœnè irremeabilem præjudicatæ opinionis mens altiùs rapitur.

102. Attamen ex his omnibus, quæ ad emendandam vulgarem praxim nobis dictitârunt ratio & experientia, liquet Naturam omni impedimento ſemel liberatam blandiora tantummodò ſui laboris incitamenta ab arte expoſcere. Nec certè aliud cupit ut in ſanandis *Ulceribus virulentis* ſtrenuâ ope gaudeat.

103. Quùm agitur v. g. de *ſyphilliticis*, ipſiùs votum explere non potes quin ab externâ medicatione *unguenta aut emplaſtra* mordaciora rejicias. Optimum ſanè remediis topicis *hydrargyrum* addere, ſiquidem ad *putredinèm veneream* è ſuis focis exturbandam non mediocre telum ſit. Quantùm verò mutatur ab illo, ſi acidi mineralis cujuſdam combinatione *eſcharoticum* evadat! Quam infida talís mixti efficientia! crebram atteſtari audemus morbi exacerbationem.

104. Laudent alii *mercurium præcipitatum album*, vel *rubrum* & præcipitatos omnes cauſticos: nobis ſufficit exſtinctus *ſaccharo*, aut *ſulphure*: tunc nullam habet vim erodendi: *ulceribus* paululùm inſperſus ferociam *virus* mitigat, ſordes abigit, calloſitates emollit & conſolidationem promovet. Huic ſi addas pro oportunitate *unguentum Cokburnii ex ovi vitello* edulcoratum, vel *emplaſtrum neapolitanum*, habes quidquid *ulcerum ſyphilliticorum* externæ medicationi ſuppetat.

105. Etsì *Ulcera ſcorbutica* ſæpè carnibus inquinentur, quibus nigrum colorem induxit & omnem ſenſum abſtulit Gangræna, plerùmque nihilominùs irritabilia magis ſunt & à medelâ violentâ magis abhorrent quam *ſyphillitica*. Quî fit ergò ut mos invaluerit ea vellicandi crebris unguentorum acuminis haud expertûm profuſionibus, quùm dein morbus latiùs graſſari & deprædari viſus fuerit.

106. Ita nos affecerunt propriæ obſervationes & experimenta, ut offenſionis, ſi non comperta, ſaltem ſuſpecta cenſeamus medicamenta, quorum èffectus èxcipit morbi furor exaſperatus. Nonne in præſenti caſu (105.) ſuppoſitas cruſtis gangrænoſis carnes occupat phlogoſis juge *putredinis* alimentum condiens? Nonnè igitur in *antiphlogiſticis antiſeptica* vis potiſſimùm inquirenda?

107. Quidnì veſtigiis *Severini Eugaleni* inſiſteremus? Cum *oleo roſarum*, *vitello ovi*, *farinâ tritici*, *olibano & melle* pauciſſimo blandum medicamen *Ulceri cruſtoſo & nigro* parat (*y*) ipſique arridet eventus. Authorem ſibi afferit *Hippocratem*, qui, carnibus nigreſactis ſuum *ceratum album* illiniendo, eas monet ad ſuppurationem ſeparationemque perducendas eſſe non acribus ſed lenibus medicamentis. (*z*)

108. Non aliter ſe gerebat *Joannes Woodall*, Chirurgus Anglus cujus opera ab immeritâ oblivionis injuriâ vindicat *Macbridius*: (&) hunc ſic alloquentem inducit? » Ægrè

(*y*) Vid. lib. de morbo ſcorbuto. Hagæ com. 1658. pag. 178. 179.

(*z*) Vid. de fracturis.

(&) Vid. *Traduction Franç.* par M. Abbadie, Chirurgien de S. A. S. Mgr. le Duc de Penthièvre.

» consolidantur Ulcera scorbutica, donec referatæ fuerint hepatis & lienis obstructiones.
» Quapropter respuito quidquid irritat & nimiùm commovet : ad sola anodyna & de-
» mulcentia confugito : si enim contrarium feceris, æger frustra vexabitur, ejusque
» malum ingravescet, nedùm ullo conamine torrentem morari valeas «.

109. Jamjam contrahenda sunt vela. Si ulteriorem *Ulcerum* indagationem prosequeremur, in eumdem gyrum fastidiosa vagaretur oratio, & crambem repetitam usque moveremus, quùm è faustâ cujusvis *Ulcerum* speciei curatione, eadem semper, Naturâ monstrante, refulgeret conclusio :

Ergò ad feliciorem citioremque Ulcerum curationem confert blandior & rarior medicatio.

Typis mandetur BERCHER, ex-Decanus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Josephus - Ignatius GUILLOTIN.

M. Carolus-Jacobus-Ludovicus COQUEREAU.

M. Joannes-Baptista-Michaël BUCQUET.

M. Ambrosius - Augustus BELANGER.

M. Franciscus - Maria LE MOINE.

M. Joannes-Augustinus COUTAVOZ.

M. Anna-Carolus LORRY,

M. Bernardus-Nicolaus BERTRAND.

M. Stephanus-Ludovicus GEOFFROI, *Regi à Consiliis & Secretis, & Societatis Botanicæ Florentinæ Socius.*

Proponebat Parisiis JOANNES-FRANCISCUS-JACOBUS ROUSSILLE DE CHAMSERU, Carnutæus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus nec-non Theseos Auctor. A. R. S. H. 1772.

A SEXTA AD MERIDIEM.



Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1772.